

Стислий виклад рішення від 06 березня 2018 року

01 червня 2007 року під час судового засідання у Новокаховському міському суді (далі – суд) заявниця заявила відвід головуючій судді. Заявниця, зокрема, звинуватила суддю у винесенні незаконних рішень і допущенні незаконних дій. На попередження судді бути виваженою у своїх висловлюваннях заявниця не реагувала. У зв'язку з цим суддя надала секретарю судового засідання вказівку скласти щодо заявниці протокол про вчинення адміністративного правопорушення у зв'язку з неповагою до суду.

Того ж дня іншим суддею заявницю було визнано винною у прояві неповаги до суду та накладено стягнення у вигляді адміністративного арешту на строк п'ять діб.

02 липня 2007 року перший заступник Голови Апеляційного суду Херсонської області, діючи за власною ініціативою, переглянув справу та залишив зазначену постанову без змін.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилась за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на відсутність безсторонності судді, яка розглядала її справу; за пунктом 1 та підпунктом «b» пункту 3 статті 6 Конвенції, що вона не мала достатньо часу та можливостей для підготовки свого захисту; за пунктом 1 та підпунктом «c» і «d» пункту 3 статті 6 Конвенції, що вона не мала достатньо часу для з'ясування серйозності висунутих проти неї обвинувачень або прийняти рішення чи потребувала вона юридичної допомоги. Також заявниця скаржилась за статтею 10 Конвенції на порушення її права на свободу вираження поглядів та за статтею 2 Протоколу № 7 до Конвенції, що її було позбавлено права на оскарження постанови у її кримінальній справі.

Європейський суд, розглянувши скарги заявниці, зазначив, що з огляду на суворість покарання адміністративне провадження, що здійснювалося щодо неї, має розглядатися як «кримінальне» для цілей Конвенції та протоколів до неї.

Розглянувши скаргу заявниці на відсутність безсторонності суду, Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції, вказавши, що суд провів засідання, у якому була присутня лише заявниця. За таких умов суд фактично взяв на себе функцію пред'явлення та ніс тягар підтримки обвинувачення. Однак Європейський суд не переконаний, що були наявні достатні гарантії, здатні усунути обґрунтовані сумніви щодо негативного впливу такого процесу на безсторонність суду. Європейський суд також звернув увагу, що заступник Голови Апеляційного суду залишив постанову про засудження заявниці та застосоване до неї стягнення без змін.

Констатувавши порушення пункту 1 та підпункту «b» пункту 3 статті 6 Конвенції, Європейський суд вказав, що вже констатував порушення цих положень Конвенції в інших справах проти України, в яких, як і в цій справі, проміжок часу між складанням протоколу про адміністративне правопорушення та розглядом адміністративних справ заявників не перевищував кількох годин. Крім того, Європейський суд вказав, що він не переконаний, що обставини, за яких проводився судовий розгляд справи заявниці, були такими, що надали їй змогу належним чином ознайомитися з обвинуваченням, адекватно оцінити його та докази проти неї, а також підготувати дієву стратегію захисту.

З огляду на це порушення Європейський суд дійшов висновку, що окремого питання за пунктом 1 та підпунктом «c» пункту 3 статті 6 Конвенції у цій справі не виникає.

Розглянувши скаргу заявниці за статтею 10 Конвенції, Європейський суд вказав, що її твердження були висловлені у залі суду, де принцип справедливості закликає до вільного та навіть різкого обміну аргументами між сторонами. Європейський суд також визнав вирішальною суворість стягнення, застосованого до заявниці, у поєднанні зі встановленими недоліками процесу щодо неї. Враховуючи це Європейський суд дійшов висновку, що засудження заявниці становило втручання у її право на свободу вираження поглядів та що призначене їй покарання було непропорційно суворим.

Також Європейський суд дійшов висновку, що було порушення статті 2 Протоколу № 7 до Конвенції у зв'язку з відсутністю у заявниці права на перегляд постанови про притягнення до відповідальності.

Заявниця також скаржилася за статтею 7 Конвенції, що її висловлювання не могли вважатися такими, що становили неповагу до суду та що зазначене правопорушення не було достатньо чітко визначено у національному законодавстві. Європейський суд вирішив, що немає потреби у винесенні окремого рішення щодо прийнятності та суті цієї скарги, оскільки розглянув основні юридичні питання.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* прийнятними скарги за пунктом 1 статті 6 щодо дотримання вимоги безсторонності (тією мірою, якою вона стосувалася відсутності сторони обвинувачення під час розгляду справи заявниці), підпунктами «b» та «c» пункту 3 статті 6, статтею 10 Конвенції та статтею 2 Протоколу № 7 до Конвенції, а решту скарг з статтею 6 – неприйнятними;

2. *Постановляє*, що немає потреби розглядати прийнятність і суть скарги за статтею 7 Конвенції;

3. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо вимоги безсторонності;

4. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 та підпункту «b» пункту 3 статті 6 Конвенції у зв'язку з ненаданням заявниці належного часу та можливостей для підготовки свого захисту;

5. *Постановляє*, що не виникає окремого питання за пунктом 1 та підпунктом «c» пункту 3 статті 6 Конвенції;

6. *Постановляє*, що було порушення статті 10 Конвенції;

7. *Постановляє*, що було порушення статті 2 Протоколу № 7 до Конвенції;

8. *Постановляє*, що:

(a) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, що мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 3 000 (три тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 5 200 (п'ять тисяч двісті) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявниці, в якості компенсації судових та інших витрат, що мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок представника заявниці;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

9. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції».